Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller
Hoogland, Yfke

Kenmerk
Z.25.467665 / D.25.1980701

Vertrouwelijkheid
Openbaar

Onderwerp
Mobiliteitsvisie 2040 gemeente Heerenveen

Voorgesteld besluit

1. de Mobiliteitsvisie 2040 vast te stellen.

Inleiding

Voor u ligt de Mobiliteitsvisie 2040, waarin de koers wordt bepaald voor het mobiliteitsbeleid in de komende jaren. Met deze visie streven we naar een toekomstbestendige, veilige en duurzame mobiliteit, die aansluit bij de groei en ambities van onze gemeente. De visie vormt het kader voor toekomstige beleidskeuzes, projecten en investeringen op het gebied van verkeer en vervoer.

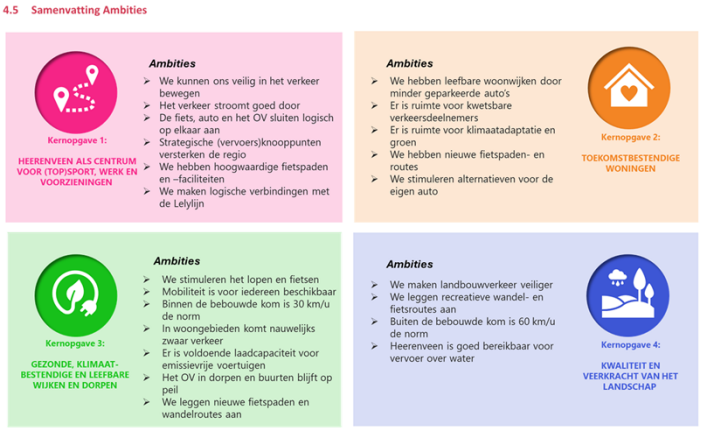
Tot nu toe hadden we alleen het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)

Sinds we in 2017 het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) hebben vastgesteld is er veel veranderd. Onze samenleving is veranderd en daarmee ook onze vervoersbehoefte. Sindsdien is ook in 2021 onze Omgevingsvisie 1.0 vastgesteld (versie 2.0 is nu in voorbereiding). De Omgevingsvisie geeft ons een duidelijk beeld wat we in de fysieke leefomgeving willen bereiken in 2040. De Omgevingsvisie is bovendien bindend bij de uitwerking van nieuw beleid, zoals het mobiliteitsbeleid. De maatschappelijke veranderingen, onze veranderde vervoersbehoefte en de nieuwe kaders vanuit de Omgevingsvisie leiden ertoe dat we ons mobiliteitsbeleid moeten actualiseren.

De groei van Heerenveen, zowel qua wonen als bedrijvigheid, vraagt om:

1. een herijking van het gemeentelijk vervoersnetwerk en bijbehorende prioritering van doelgroepen;
2. investeren in de leefkwaliteit van bewoners;
3. meer faciliteiten voor gezonden en duurzame (elektrische) vervoersvormen;
4. een betere aansluiting tussen modaliteiten en doelgroepen (o.a. last mile);
5. zorgen dat iedereen mee kan komen.

De geformuleerde ambities zijn gebaseerd op de kernopgaven uit de Omgevingsvisie 1.0 en worden samengevat in onderstaande afb. 1. De afbeelding is vanwege de leesbaarheid tevens als bijlage bijgevoegd.

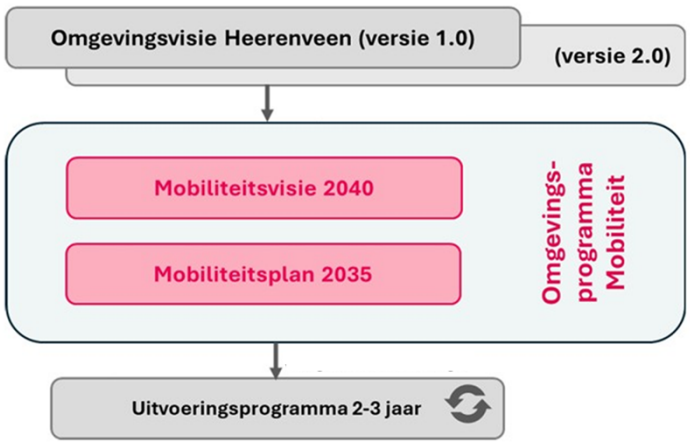

afb. 1 - Samenvatting ambities)

Zo komen we tot de Mobiliteitsvisie 2040

Het actualiseren van ons mobiliteitsbeleid doen we in twee delen. Het eerste deel, de Mobiliteitsvisie 2040, ligt nu voor. In deze Mobiliteitsvisie 2040 worden duidelijke keuzes gemaakt om te voldoen aan onze toekomstige mobiliteitsbehoefte. Na de vaststelling van de Mobiliteitsvisie 2040 maken we onze ambities een stap concreter in het Mobiliteitsplan 2035. Hieronder lichten we toe hoe de Mobiliteitsvisie 2040 en het Mobiliteitsplan 2035 zich verhouden tot de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma Mobiliteit en voor welk bestuurlijk besluitvormingstraject we daarbij kiezen.

In maart 2025 heeft u de Startnotitie voor de Mobiliteitsvisie 2040 & Mobiliteitsplan al vastgesteld. Hierin heeft u al kunnen lezen dat het thema mobiliteit binnen de Omgevingsvisie verder wordt uitgewerkt in het Omgevingsprogramma Mobiliteit, bestaande uit de Mobiliteitsvisie 2040 en het Mobiliteitsplan 2035. Volgens de Omgevingswet is de vaststelling van omgevingsprogramma's een bevoegdheid van het college van B&W. Echter, gezien de breedte van het onderwerp mobiliteit, de wezenlijke keuzes die voorliggen én het feit dat de Omgevingsvisie 2.0 parallel tot stand komt en de kaders hiervan nog niet vastgesteld zijn, vragen we u deze Mobiliteitsvisie 2040 en in een later stadium het Mobiliteitsplan 2035 vast te stellen. Daarna zullen zowel de Mobiliteitsvisie 2040 als het Mobiliteitsplan 2035 integraal worden opgenomen in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Dit Omgevingsprogramma zal tenslotte door het college van B&W worden vastgesteld. Zie onderstaande schematische voorstelling (afb. 2):

(Afb. 2 - Schematische voorstelling)

Beoogd effect

De Mobiliteitsvisie 2040 geeft richting aan de ontwikkeling van verkeer en vervoer in de gemeente op de lange termijn. De visie vormt het strategische kader voor beleid en investeringen en draagt bij aan een bereikbare, leefbare, veilige en duurzame gemeente.

Argumenten

1.1 Het huidige mobiliteitsbeleid is verouderd
Ons vigerende mobiliteitsbeleid, het GVVP, dateert uit 2017. Daarna hebben we onze Omgevingsvisie 1.0 in juli 2021 vastgesteld en heeft de Omgevingswet zijn intrede gedaan in januari 2024. Het GVVP uit 2017 sluit niet meer aan op de Omgevingswet en op de ambities en kernopgaven uit onze Omgevingsvisie.

1.2 Onze mobiliteitsbehoefte verandert
Mobiliteit is voortdurend in ontwikkeling. De samenleving verandert en daarmee ook onze mobiliteitsbehoeften. Een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling, ook binnen onze gemeente, is dat we steeds meer kijken vanuit het perspectief van brede welvaart: mobiliteit gaat niet alleen over bereikbaarheid, maar ook over gezondheid, veiligheid, leefomgeving en inclusiviteit. Hoe zorgen we voor een gezonde leefomgeving met minder milieuvervuiling en meer ruimte voor beweging? Hoe dragen we bij aan een veilige gemeente, zowel in het verkeer als sociale veiligheid? Hoe zorgen we dat iedereen toegang heeft tot werk, voorzieningen en sociale contacten? De klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte vraagt om een nieuwe kijk op de inrichting van wegen, straten, parkeervoorzieningen en meer ruimte voor langzaam verkeer. Het huidige mobiliteitssysteem zal geleidelijk worden vervangen door een meer duurzaam en inclusief systeem. Dit betekent een verschuiving naar vervoerswijzen zoals wandelen, fietsen, OV en deelmobiliteit, met een kleinere rol voor de auto. Bovenstaande vraagstukken en de bijbehorende transitie naar duurzamere verplaatsingen en vervoerswijzen vragen om nieuw mobiliteitsbeleid. Mobiliteitsbeleid dat passend is bij aard, schaal en tempo van de gemeente Heerenveen.

1.3 Klimaatverandering vraagt om een andere inrichting van de openbare ruimte
De opwarming van de aarde heeft grote gevolgen voor stedelijk gebied, dat vaker en in extremere vorm te maken krijgt met hittestress. Naast hitte neemt ook de frequentie en intensiteit van extreme neerslag toe door klimaatverandering. In stedelijk gebied is het belangrijk rekening te houden met deze fenomenen bij de inrichting van de openbare ruimte.

1.4 De mobiliteitsvisie sluit aan op de Omgevingsvisie
De Mobiliteitsvisie 2040 is gebaseerd op de kernopgaven uit de Omgevingsvisie 1.0.

Risico’s of kanttekeningen

1.1 Er is een Omgevingsvisie 2.0 in voorbereiding
De Mobiliteitsvisie 2040 is gebaseerd op de kernopgaven uit de Omgevingsvisie 1.0, terwijl de Omgevingsvisie 2.0 al in voorbereiding is. Onze specialist op het gebied van de Omgevingsvisie 2.0 heeft als onderdeel van het kernteam actief meegewerkt aan deze Mobiliteitsvisie en de samenhang met Omgevingsvisie versie 1.0 én de in voorbereiding zijnde versie 2.0 bewaakt.

1.2 Onzekerheid over komst Lelylijn
De Lelylijn zal zowel fysiek als ruimtelijk grote impact hebben. Door echter nu alvast na te denken over de impact van een dergelijk lange termijn scenario, zijn we beter in staat alvast de juiste richtingen te kiezen qua inrichting van ons mobiliteitssysteem. De Lelylijn bevindt zich momenteel nog in een onderzoeksfase, waarin de route, de haalbaarheid en de impact worden onderzocht. De financiering en daarmee de komst

van de Lelylijn zijn echter ongewis. Mocht de Lelylijn doorgaan dan wordt gekoerst op een opening van de spoorlijn rond 2050.

Communicatie en participatie

Participatie is een belangrijk onderdeel van de Mobiliteitsvisie 2040
Voor de totstandkoming van de Mobiliteitsvisie 2040 is een kernteam opgericht, bestaande uit specialisten/adviseurs op gebied van Omgevingsvisie, Stedenbouw, Verkeer, Sociaal Domein en Communicatie. Vervolgens is een uitgebreid participatieproces met relevante domeinen en vakgroepen binnen de gemeente, externe belangenorganisaties, wijk- en dorpsbelangen doorlopen. Ook heeft een dialoogsessie met commissie- en raadsleden over dit onderwerp plaatsgevonden. Een toelichting op de participatiesessies is te vinden in bijlage C van de Mobiliteitsvisie 2040.

Communicatie
Nadat het college van B&W de Mobiliteitsvisie 2040 heeft vastgesteld is een persbericht verstuurd; hierin staan de belangrijkste keuzes uit de Mobiliteitsvisie 2040.

Financiën

De kosten voor de totstandkoming van de Mobiliteitsvisie 2040 (en ook het Mobiliteitsplan 2035) worden gedekt door het budget Verkeer. Na vaststelling van het Omgevingsprogramma Mobiliteit wordt de uitgewerkte aanpak vertaald in concrete projecten en opgaves voor de korte termijn (2-3 jr.) in de vorm van een uitvoeringsprogramma. In het uitvoeringsprogramma wordt tevens de koppeling gemaakt naar budget en benodigde capaciteit. Het uitvoeringsprogramma wordt na vaststelling van dit Omgevingsprogramma Mobiliteit separaat door het College van B&W opgesteld, inclusief fasering en financiële onderbouwing.

Bijlagen

- Mobiliteitsvisie 2040
- Afb. 1 - Samenvatting ambities